

Maksuttoman ehkäisyn kokeilut Verkostokokous

Pia Suvivuo
Erityisasiantuntija, TtT

26.9.2022

Linjaamme asioita ja täydennämme annettuja ohjeistuksia sote-uudistuksen ja hankkeiden edetessä alueilta tulevien kysymysten, lainsäädäntöuudistusten ja käytännön tilanteiden pohjalta 😊

Valtionavustuksen käyttö

Valtionavustus on kohdennettava vain ns. uusiin kokeiluihin toisin sanoen joko

- kuntiin, joissa maksutonta ehkäisyä ei ole aiemmin ollut käytössä,
- uusiin ikäryhmiin (jos aiemmin on ikäraja ollut matalampi kuin 25v) tai
- uusiin menetelmiin (jos maksuttomasti on ollut tarjolla vain osa menetelmistä).

Maksuton ehkäisy hyvinvointialueilla vuonna 2023

1/2

- Miten ensi vuonna maksuton ehkäisy toteutetaan jos tähän saakka kokeiluun mukaan ovat ilmoittautuneet vain osa hyvinvointialueen kunnista?
 - Tuleeko maksuton ehkäisy tarjota tasapuolisesti kaikille hyvinvointialueen alle 25-vuotiaille riippumatta siitä, missä kunnassa nuori asuu?
- Vuosi 2023 on vielä Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman rahoituskautta, mikä pitää sisällään sen, että ohjelman kehittämishankkeissa kehitettävät palvelut eivät välttämättä ole samanlaisia läpi hyvinvointialueen.
- Kehittämisen piirissä olevat alle 25-vuotiaat ovat asiakkaana kokeilussa mukana eli ovat sillä tavoin ns. yhdenvertaisuus palveluissa -säädöksen ulkopuolella.

Maksuton ehkäisy hyvinvointialueilla vuonna 2023

2/2

- Maksuttoman ehkäisyn kokeilut pääsääntöisesti jatkuvat niissä kunnissa, joihin valtionavustusta on myönnetty. **Jos valtionavustusta on käytettävissä, kokeilua voidaan laajentaa (eri sisältöalueet, koulutukset, muut toimenpiteet ym.) tai uusiin kuntiin, joissa maksutonta ehkäisyä ei vielä ole.**
- Ohjelmakauden ts. kokeilujen jälkeen vuodesta 2024 alkaen maksuttoman ehkäisyn palveluidenkin tulee olla yhdenvertaisesti koko alueen asukkaiden saatavilla. Tästä päättävät hyvinvointialueet. Tässä on riski, että osa kehitettävistä uusista toimintamalleista ei vakiinnukaan käyttöön, kun hankerahoitus poistuu.

Voiko kouluterveydenhuollossa ohjeistaa ottamaan klamydianäytteitä ja antamaan hoitoa?

- Kuntien/kuntayhtymien ja jatkossa hyvinvointialueiden tehtävänä on noudattaa lainsäädäntöä ja annettuja lakisääteisiä tehtäviä. Palvelujen järjestäjän vastuulla on huolehtia palveluiden järjestämisestä alueellaan. AVIt puolestaan valvovat lain toteutumista.
- Halutessaan kunta/kuntayhtymä/hyvinvointialue voi tarjota enemmänkin palveluja asukkailleen, kuin mitä lainsäädännön minimi edellyttää. Näin ollen kouluterveydenhuollossa voidaan klamydianäytteitä ottaa ja hoitoa antaa, mutta velvoittaa siihen ei voi. Kouluterveydenhuollon lakisääteiseen tehtävään ei kuulu sairaudenhoito.
- Kysymys voi liittyä henkilöstöresursseihin ja niistä päättävät kunnat/kuntayhtymät/hyvinvointialueet
- Käypä hoito-suositusten ohjeita suosittellemme noudatettavaksi, mutta niihin ei voi velvoittaa. Kyse on suosituksesta ja sen noudattamisesta päättävät palvelujen järjestäjät.

KORKEKOULUOPISKELIJOIDEN MAKSUTON EHKÄISY - YTHS

- YTHS:n kanssa tehtävässä yhteistyössä korkeakouluopiskelijoiden maksuttoman ehkäisyn edistämiseksi on alueellisia eroja ja haasteita.
- Aiemmin sovittu, että "kokeilun aikana (1.1.2022-31.12.2023) YTHS hoitaa kaikilla kokeilun vuoden 2022 aikana aloittaneilla alueilla korkeakouluopiskelijoiden maksuttomaan ehkäisyyn kuuluvan **pilleriehkäisyn** digiprosessinsa mukaisesti. Hyvinvointialueen neuvotteluissa sovitaan, miten pillerien jakelu toteutetaan. YTHS tiedottaa tästä alueita. **Maksuttoman kierukan tai kapselin haluavat opiskelijat YTHS ohjaa julkiseen palveluun.**" "Jos vuoden 2022 aikana käydyissä alueellisissa neuvotteluissa on päädytty toisenlaisiin ratkaisuihin, niistä voidaan vielä neuvotella uudelleen, jotta toimitaan hyvinvointialueen sisällä yhdenvertaisesti."
- Asioita (mm. lainsäädäntö ja sen tulkinta) selvitetään vielä kansallisella tasolla (STM, THL, YTHS, Fimea). Mitä todennäköisimmin ainoa toteutusvaihtoehto on, että pilleriprosessi toteutetaan niin, että sähköinen pilleriprosessi hoidetaan YTHS:n toimesta ja opiskelija hakee pillerit julkiselta.
- Lainsäädäntömuutoksia mm. lääkelakiin on mitä todennäköisimmin tulossa tulevalla hallituskaudella, mutta näihin kokeiluihin ne eivät ennätä.

Voiko suuseksisuoja kustantaa valtionavustuksella?

- Kun hankeoppaassa on linjattu, että tarkoituksena on järjestää kattavat ehkäisypalvelut, jotka sisältävät raskauden ja seksitautien ehkäisyn, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävän neuvonnan ja seksuaalikasvatuksen, **suuseksisuojausten kustantaminen valtionavustuksella on mahdollista.**

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos huomiostanne!

Pia Suvivuo
Erityisasiantuntija, TtT
Etunimi.sukunimi@gov.fi

